præcepta, ut ipſum quàm citò facultas ſe offerret, in Canonicum reciperent & in fratrem, vobis ſuper hoc executoribus ſibi datis; quia Decani & Capituli Procurator excipiendo propoſuit literas non valere, pro eo quòd in eis mentio non fiebat, quòd præfatus Decanus ex donatione Regis Præbendarum ejuſdem Eccleſiæ collationem haberet: vos mandati noſtri executores non eſſe interloquendo dixiſtis: & ſic duæ Præbendæ, quæ medio tempore vacaverunt, alii ſunt collatæ: [*Et infrà α.*] Mandamus, quatenus occaſione hujuſmodi, quam reputamus frivolam, non obſtante, mandatum noſtrum exequi procuretis.

[*α Et dictus Clericus occaſione hujuſmodi quam vos malitiosè recepiſſe videmus, remanſit hactenus ſua proviſione fruſtratus, propter quod idem noſtram audientiam appellavit, appellationi cujus dicimini detuliſſe. Nolentes igitur ut ſæpedictus Clericus ſic fruſtratus, à nobis literarum noſtrarum commodo ulteriùs ſuſpendatur, vobis firmiter.*]

¶ PITH. [33] *Priori & Archidiacono Herforden.*] *Priori & Capitulo de Her.* V. C. *Capitulo Maclovienſi.*

[34] *G. Clericus.*] V. C. *G. pauper Clericus.*

[35] *Decano & Capitulo.*] V. C. addit, Eccleſiæ beati Martini.

XXXV. GREGORIUS IX. Argentinen. [36] Epiſcopo. [c. an. 1232. *Româ in Germaniam.*]

Pueri & aliàs Beneficiati non ſunt idonei ad beneficia conſequenda. Hoc dicit, inhærendo verbis literæ.

SUper inordinata [1] ordinatione: *Et infrà.* Cùm autem illi ſint in Eccleſiis idonei reputandi, qui ſervire poſſunt & volunt: Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quòd pueri & Beneficiati qui non poſſunt in eadem Eccleſia deſervire, in ea non debent idonei reputari.

[1] De ætate requiſita, vide Lapum, *alleg.* 36. & Geminian. *in c. indemnitatibus, de elect. in 6.*

¶ PITH. [36] *Argentinen.*] *Andegavenſi.*

XXXVI. IDEM Archiepiſcopo & Magiſtro R. Turonen. [c. an. 1232. *Româ in Galliam.*]

Pro unius Præbendæ integratione, alia dividi non debet.

CUm cauſam, quæ inter Aurelianen. Epiſcopum, & I. de Bleſis Canonicum ſanctæ Crucis, ſuper integratione Præbendæ ipſius Canonici vertebatur, vobis duxerimus committendam: *Et infrà.* Conſultationi tuæ taliter reſpondemus: quòd noſtræ intentionis non exiſtit, ut pro integratione Præbendæ ſupradicti Canonici Præbenda de novo aliqua ſcinderetur.

XXXVII. IDEM. [c. an. 1232. *Româ in Germaniam.*]

Clerici ignobiles & non eminentis ſcientiæ, propter hoc non debent à Præbendis repelli, etiam in Eccleſia, quæ tales admittere non conſuevit.

VEnerabilis frater noſter Portuen. Epiſcopus ſupplicavit [m], ut cùm quandam Præbendam, quæ in Argentinen. Eccleſia tamdiu vacaverat, quòd donatio ejus erat ad Sedem Apoſtolicam devoluta, I. Clerico contulerit, dum [n] in illis partibus legationis officio fungeretur, ſuam collationem benigno proſequeremur affectu. Verùm Procurator Argentini Capituli propoſuit ex adverſo, quòd idem Capitulum hoc audito conſuetudinem allegans antiquam inviolabiliter obſervatam, juxta quam nullum, niſi nobilem & liberum, & ab utroque parente illuſtrem, honeſtæ converſationis, ac eminentis ſcientiæ, in ſuum conſortium hactenus admiſerant, ne contra hoc fieret, maximè cùm nulla tunc Præbenda vacaret, antequam monitorias vel executorias literas recepiſſet, ad Sedem Apoſtolicam appellavit: *Et infrà.* Nos igitur attendentes quòd non generis, ſed virtutum nobilitas, vitæque honeſtas, gratum Deo faciunt, & idoneum ſervitorem, ad cujus regimen non multos ſecundùm carnem nobiles & potentes elegit, ſed ignobiles ac pauperes; eò quòd non eſt perſonarum acceptio apud ipſum, & vix ad culmina Dignitatum, nedum ad Præbendas, viri eminentis ſcientiæ valeant reperiri, exceptiones hujuſmodi non duximus admittendas: *Et infrà.* Diſcretioni veſtræ mandamus, quatenus ſi vobis conſtiterit prædictam Præbendam vacaſſe, quando ipſam dicto I. Epiſcopus contulit memoratus, ipſum ad eam recipi faciatis.

[m] ſuppl. nobis.
[n] cum.
Rom. 12. *Galat.* 2. *Epheſ.* 6. *Coloſſ.* 3.

XXXVIII. IDEM. [c. an. 1232. *Româ in Hiſpaniam.*]

Si mandatur provideri in Eccleſia, non poteſt de Eccleſia provideri.

CUm [o] olim Priori ſanctæ M. dederimus [p] in mandatis, ut Gu. [q] Diacono in aliqua Eccleſia civitatis vel diœce. Luc. auctoritate Apoſtolica provideret; idem præfatum Gu. [r] Eccleſiæ ſancti Pe. de vico Rectorem auctoritate hujuſmodi niſus [f] eſt deſignare; in qua Rector ab ejuſdem Eccleſiæ Clericis eligi conſuevit, excommunicationis ſententiam nihilominus proferens in rebelles. Cùm igitur mandatum hujuſmodi ſe ad talia non extendat, nec ad Rectoriam vel Dignitatem noſtra feratur [t] intentio, cùm pro ſimplici beneficio juſſio noſtra manat [u]: mandamus, quatenus tam inſtitutionem hujuſmodi, quàm excommunicationis ſententiam propter hoc latam denuncies non tenere.

[o] Vid. Oldradum, *conſ.* 306.
[p] dedimus, *in antiq.*
[q] V.
[r] V.
[f] viſus.
[t] perferatur.
[u] maneat.

DE CLERICO ÆGROTANTE, VEL DEBILITATO.

TITULUS VI.

I. GREGORIUS Candido Epiſcopo Urbevetanen. [1] [c. an. 602. *Româ in Tuſciam.*]

Clericus infirmus integrè percipit fructus beneficii ſui.

CUm percuſſio corporalis: *Et infrà.* F. tuam hortamur, quatenus latorem præſentium ad percipienda quæ conſueta ſunt ab Eccleſia tua, ægritudo ſua non debeat impedire. Quia ſi alii ejus eſſent exemplo deterriti, fortè non poſſent, qui militaret Eccleſiæ, inveniri; ſed ſecundùm ejus ordinem quæcumque ei ſi ſanus eſſet, poterant miniſtrari, de ipſa exiguitate, quæ Eccleſiæ poteſt accedere, fraternitas tua præbeat ægrotanti.

¶ PITH. [1] *Urbevetanen.*] *de urbe veteri*, alias *Urbevetano.*

II. EUGENIUS [x] PAPA [2]. [c. an. 655. *Romæ.*]

[x] Gregor. *ſed in omn. manuſcr. eſt impreſſum.*

Presbyter, cui medietas palmæ cum duobus digitis eſt abſciſſa, Miſſam non celebrat, ſed ceteris ſacerdotalibus fungi poteſt.

PResbyterum [y], cujus duos digitos cum medietate palmæ à prædone abſciſſos ſignificaſti, Miſſam non permittimus celebrare; quia nec ſecurè propter debilitatem, nec ſine ſcandalo propter deformitatem [z] membri hoc fieri poſſe confidimus.

Ipſum autem ceteris officiis ſacerdotalibus fungi minimè prohibemus.

[y] Poſt Conc. Lateran. ſub Alex. III. *part.* 26. *c.* 15. & *cap.* 2. *eod. tit. in* 1. *Compil.*
[z] deformitationem.

¶ PITH. [2] *Eugenius Papa.*] V. C. *Eugenius Papa* Jocell. S. Archidiac.

III. LUCIUS III [3]. [c. an. 1181. *Romæ.*]

Si Rector Eccleſiæ ſit leproſus, dandus eſt ei Coadjutor.

DE [a] Rectoribus Eccleſiarum lepræ maculâ uſque adeò infectis, quòd altari ſervire non poſſunt, nec ſine magno ſcandalo eorum, qui ſani ſunt, Eccleſias ingredi: Hoc volumus te tenere, quòd eis dandus eſt Coadjutor, qui curam habeat animarum, & de facultatibus Eccleſiæ ſuſtentationem ſuam congruam recipiat portionem.

[a] Poſt Conc. Lateran. ſub Alex. III. *part.* 37. *c.* 4. & *c.* 3. *eod. tit. in* 1. *Compil.*

¶ PITH. [3] *Lucius III.*] Lincolnienſi Epiſcopo.

IV. CLEMENS III [b]. [c. an. 1190. *Romæ.*]

[b] *In uno ita:* Clemens III. Pictav. Epiſc.

Si Rector Eccleſiæ ſit leproſus, ab adminiſtrationis officio removetur, ſed de bonis Eccleſiæ ſuſtentatur.

TUa [c] nos duxit f. conſulendos: *Et infrà.* De Sacerdote qui divino judicio lepræ morbo repercuſſus in Parœciali Eccleſia Prælationis officio fungitur: Dicimus, quòd pro ſcandalo & abominatione populi, ab adminiſtrationis debet officio removeri, ita quòd juxta facultates Eccleſiæ ſibi neceſſaria, quamdiu vixerit, miniſtrentur.

[c] *Cap.* 2. *eod. tit. in* II. *Compil.*

V. INNOCENTIUS III. Arelaten. Archiepiſcopo. [c. an. 1210. *Româ in Galliam.*]

Epiſcopo, qui propter morbum incurabilem Paſtorale officium exercere non poteſt, dandus eſt Coadjutor.

EX [d] parte tua fuit propoſitum, quòd cùm Auraſienſis [e] Epiſcopus gravi morbo & incurabili ferè per quadriennium laboravit, ita quòd Paſtorale officium non poteſt ullatenus exercere, Princeps terræ illius, ac cives civitatis ejuſdem à te poſtulant inceſſanter, ut ipſis, cùm ſis Metropolitanus eorum, ſtudeas providere. Verùm cùm ipſum ad ceſſionem compellere non poſſis, nec debeas ullo modo, nec afflicto afflictio ſit addenda, imò potius ipſius miſeriæ miſerendum [f], eò quòd [g] idem vir bonus extiterit, & Eccleſiam ſalubriter ſibi commiſſam gubernaverit; nos volentes tam Epiſcopo, quàm Eccleſiæ providere: mandamus, quatenus illi Coadjutorem aſſocies virum providum & honeſtum, per quem tam Epiſcopo, quàm populo utiliter conſulatur.

[d] *Cap. unico. eod. tit. in* III. *Compil.*
[e] Arcen. *al.* Auraicen. *al.* Auraicenſ.
[f] miſerandum.
[g] *al. ita* eò quòd ipſe.

VI. HONORIUS III. Epiſcopo Averſan. [4] [c. an. 1222. *Româ in Campaniam.*]

Breve eſt, & non ſummatur.

COnſultationibus: *Et infrà.* Archidiacono autem, quem morbo paralytico laborantem officium linguæ aſſeris amiſiſſe, Coadjutor eſt meritò adhibendus.

¶ PITH. [4] *Averſan.*] *Adverſario.* Taxa vetus beneficiorum.

DE INSTITUTIONIBUS.

TITULUS VII.

I. EX CONCILIO Arelatenſi [a]. [c. an. 811. *in Gallia.*]

[a] Hæc eſt Synodus Arela. 4. ſub Carolo Mag. Imp. & habetur hoc ibi *c.* 8. & *c.* 1. *eod. tit. in* 1. *Compil.*

Numerus Clericorum debet inſtitui in Eccleſiis collegiatis, ſecundùm facultatem ipſarum.

NON ampliùs ſuſcipiantur in Monaſterio Monachorum, aut Clericorum, ſeu etiam Puellarum, quàm quot ſe regere de bonis Eccleſiæ abſque penuria poſſint.

II. EUGENIUS [b]. [c. an. 655. *Romæ.*]

[b] *In aliquot manuſcr. ita:* Eugenius Papa.

Laici in Canonicos non poſſunt inſtitui.

IN Eccleſia [c] veſtra certum numerum Canonicorum, ſicut nobis innotuit, communiter inſtituere curaviſtis: [*Et infrà α.*] Cùm Laici non debeant in Canonicorum numero computari, nec vos debeatis differre, quò minùs ſtatutum numerum de aliis Clericorum perſonis idoneis ſuppleatis: tales ad ſupplendum numerum invenire curetis, per quos Deo in divinis Officiis per Eccleſiaſticos Ordines congruè ſerviatur.

[c] *Cap.* 3. *eod. tit. in* II. *Compil.* Rectè autem Contius addit hîc omiſſa à Raymundo ex antiq. comp.

[*α Et inſtitutionem veſtram religione firmare juramenti. Unde quia illo numero ſucceſſu temporis diminuto, in dubitationem deducitis utrùm ipſum de inſtitutione Canonicorum ſupplere poſſitis, cùm Laicis computatis qui in Eccleſia veſtra Canonicorum titulo numerantur, ſtatutus numerus ſit impletus: ut hæc ambiguitas à veſtris cordibus auferatur, nobis videtur quòd.*]

III. ALEXANDER III [1]. Cantuarienſ. Archiepiſcopo, & ejus Suffraganeis. [c. an. 1180. *Româ in Angliam.*]

Inſtitutio beneficiorum ſpectat ad Epiſcopos, vel eorum Officiales.

EX [d] frequentibus querelis didicimus in partibus veſtris conſuetudinem pravam à multis retrò temporibus invaluiſſe, quòd Clerici Eccleſiaſtica beneficia ſine conſenſu [e] Epiſcopi Diœceſ. vel Officialium [2] ſuorum [f], qui hoc de jure poſſunt, recipiunt, minùs quàm deceat cogitantes, quomodo id à Patrum ſanctorum eſt inſtitutionibus alienum, & Eccleſiaſticæ contrarium honeſtati. Unde cùm tu frater Archiepiſcope, ex officio tibi commiſſo, tam iniquam conſuetudinem de provincia tua velis, ſicut debes, radicitùs extirpare [g], tam in illos, qui Eccleſiaſtica beneficia taliter occupata ſcienter detinent, quàm in eos, qui de cetero occupare præſumpſerint, excommunicationis ſententiam protuliſti. Nos itaque eandem ſententiam ratam habentes, & eam auctorita. Apoſtoli. confirmantes: mandamus, quatenus Clericos ipſos, qui ipſam ſententiam incurrerint [h], niſi congruè ſatisfecerint, abſolvere minimè præſumatis.

[d] Poſt Conc. Later. *p.* 28. *c.* 11. & *c.* 1. *eod. tit. in* 1. *Compil.*
[e] aſſenſu *in antiquis.*
[f] ipſorum.
[g] Vide *l. omnes. C. de decu. lib.* 10.
[h] incurrerunt.

¶ PITH. [1] *Alexander tertius Cantuarienſi.*] Adde Thomæ Peckedo, quem idem Alexander in Sanctorum numerum retulit. *Vide* Matth. Paris 127. Catalog. teſt. verit. 367. Anton. part. 3. tit. 17. *cap.* 1. & 3. *cap. ex diligenti. de jur. Patronat. in* 1. *Collect. Decretal.*

[2] *Officialium.*] *Vicariorum.*

IV. CLEMENS III. Clero Conſtantinopolitano. [c. an. 1190. *Româ in Thraciam.*]

Ultra facultates non debet quis inſtitui invitis Clericis Eccleſiæ.

AUctoritate [i] Apoſtolicæ Sedis: *Et infrà.* Statuimus inſuper, ut nullus in Eccleſiis veſtris ultrà quàm facultates earum ſuſtineant [k], vobis inſtituatur invitis.

[i] *Cap.* 1. *tit. de jud. in* II. *Compil.*
[k] ſufficiant.

V. INNOCENTIUS. III [l] Sancti Marcelli, & Sanctæ Suſannæ Cardinal. Apoſtoli. Sedis Legat. [c. an. 1212. *Româ in Thraciam.*]

[l] D. ſancti Marcelli, & *unus vetus ita,* P. ſancti Marcelli, & B. ſanctæ, &c.

Cùm in Eccleſiis oportet extraneos inſtitui, non debent inſtitui Clerici certæ originis tantùm, ſed undecumque ſint, dum tamen ſint idonei.

AD decorem [m] [*Et infrà α.*] Sicut noſtris [n] auribus eſt ſuggeſtum, Conſtantinopolitanus Patriarcha aliarum nationum Clericos ſpernens [3], Venetos tantùm in Conſtantinopolitanis Eccleſiis ſatagit collocare, non attendens quòd in omni gente, qui facit juſtitiam, acceptus eſt Deo, nec ſanctuarium Dei convenit jure hereditario poſſideri [4]. Quocirca mandamus, quatenus moneatis eundem, ut viros literatos [o], & aliàs [p] idoneos undecumque originem duxerint, in prædictis Eccleſiis, & maximè in majori inſtituere non poſtponat, alioquin indignum ſe reddet, ut vos aliarum Clericos nationum ad ejus obedientiam compellatis. Nec [q] diſſimulare poteſtis, quin hoc noſtris auribus intimetis, ut ex hoc ipſo, an verum ſit, quod ſuper hoc Venetis dicitur promiſiſſe, conjicere valeamus.

[m] *Cap.* 2. *eod. tit. in* III. *Compil.*
[n] *al. ita,* ſicut noſtris eſt auribus intimatum. *Actor.* 10.
[o] Literati ita debent recipi in Canonicos ſicut nobiles: ut not. *in l. ſocietatem in gloſſ. pro ſo.*
[p] & alios.
[q] *al. ita,* nec vos.

[*α Et commodum tam Eccleſiæ S. Sophiæ quàm aliarum*

Eccleſiarum, quæ ſunt in urbe Conſtantinopolitana conſtructæ, noſcitur pertinere, ut literati viri & honeſtate morum perſpicui de quibuslibet mundi partibus venientes inſtitui debeant in eiſdem. Verùm.]

¶ PITH. [3] *Conſtantinopolitanus Patriarcha aliarum nationum Clericos ſpernens.*] Matth. Paris 199. Conſtantinopolitana Sedes Romanæ Sedi nullam exhibebat reverentiam. Chronic. Sclavor. 61. 100. 188. Vvillehard. 30. Anton. Sabell. 6. *Enn.* 9. Blond. 6. *Decad.* 2. Thomas Maureſeus Venetus 260. *C. ſcriptum ſuprà de elect.*

[4] *Nec ſanctuarium Dei convenit jure hereditario poſſideri.*] Atqui hodie mos pro lege promovendi ad Papatum Italos tantùm.

VI. IDEM Helien. Epiſcopo, & Archidiac. Norvicen. [5] [c. an. 1212. *Româ in Angliam.*]

Inſtitutiones & cuſtodiæ poſſunt de jure ſpeciali ad non Epiſcopum pertinere, & pendente lite cum Diœceſano defenditur in poſſeſſione. Hoc dicit. Vel ſic: *Si poſſidet jus inſtituendi is, ad quem de jure communi non ſpectat, pendente judicio proprietatis in poſſeſſione defenditur.*

CUm veniſſent [r] ad Apoſt. Sed. Archidiaconus Richemundiæ, & Procuratores Eboracen. Archiepiſcopi, ex parte Archiepiſcopi fuit propoſitum, quòd inſtitutio perſonarum, & cuſtodia Eccleſiarum vacantium ad eum in Diœceſ. ſua ſpectat, tam de juriſdictione [ſ] communi, quàm de conſuetudine generali. verùm quidam prædeceſſores ipſius quibuſdam Archidiac. Richemundiæ tam inſtitutionem, quàm cuſtodiam perſonaliter commiſerunt: [*Et infrà α.*] Inter alia verò Archidiac. ipſe [t] reſpondit [u], quòd Archiepiſcopus tam inſtitutiones, quàm cuſtodias, non perſonaliter Archidiacono, qui tunc erat, ſed perpetuò de conſenſu Capituli Archidiaconatui reali conceſſione donavit. Cùm autem Archidiaconatus ipſe in continua poſſeſſione, tam iſtarum, quàm aliarum libertatum multorum Archiepiſcoporum & Archidiaconorum temporibus extitiſſet, & Archiepiſcopus ſine conditione [x] qualibet conceſſiſſet ipſum eidem, poſt conceſſionem aſſeruit, quòd ipſum conceſſerat inſtitutionibus & cuſtodiis vacantium Eccleſiarum exceptis. Ipſe [y] verò timens, ne ſi negaret expreſſè, cùm nondum eſſet Archidiaconatûs [z] poſſeſſionem adeptus, vel impediretur [a] penitùs factum ejus, vel diutiùs differretur: reſpondit quòd non ſolùm de illo, ſed de omnibus reditibus ſuis faceret quod ſibi placeret: [*Et infrà β.*] Nos igitur interlocuti fuimus Archidiaconum eſſe in plena libertatum ejuſdem Archidiaconatûs poſſeſſione tuendum, donec probatum legitimè fuerit ex adverſo libertates [b] ipſas Archidiaconis ab Archiepiſcopis perſonaliter fuiſſe conceſſas; cùm in hoc caſu tam antè, quàm pòſt, & in ipſa etiam conceſſione, Archiepiſcopus eas [c] retinere potuerit licitè tanquam ſuas, vel donec legitimè probatum fuerit eaſdem libertates Archidiaconum abjuraſſe. Sed in hoc caſu ſi conceſſio illa fuerit realis, Archiepiſcopo nihil juris vel utilitatis accederet, quia nos vel ad petitionem Eboracen. Eccleſiæ, vel per nosipſos ſuper hoc Archidiaconatui conſulemus. Si ergo alterutrum ipſorum fuerit legitimè approbatum, Archidiacono ſuper libertatibus ipſis: ſi neutrum, Archiepiſcopo ſilentium imponatur.

[r] *Cap.* 3. *eod. tit. in* III. *Compil.*
[ſ] *in omnibus antiq.* tam de jure.
[t] ille.
[u] *al. ita,* reſpondit dicens.
[x] contradictione.
[y] idem verò.
[z] Archidiaconus.
[a] impediret.
[b] eaſdem libertates.
[c] ipſas.

[*α Eas ſibi aliorum tempore retinentes, & liberè, ſicut ſpectabat ad eos, utentes eiſdem. Itaque Archiepiſcopus qui Ebor. Eccleſiæ modò præeſt, VV. de Chivilli quondam Archidiac. Richem. illas ad preces inclytæ recordat. R. Regis Anglorum de gratia ſpeciali conceſſit, & eo in Epiſcopum pòſt electo, ſibi retinuit tanquam ſuas. Ad hoc autem Archid. Richem. reſpondit, quòd cùm inclytæ recordationis primus H. Rex Angliæ apud Carleolum Sedem Epiſcopalem vellet de novo creari, quia ex hoc Archid. Richem. lædebatur, Rex ipſe à bo. me. T. Archiepiſcopo Eboracen. humiliter poſtulavit, ut in recompenſationem cujuſdam partis quæ ſubtrahebatur Archidiaconatui memorato, ei prædictas concederet dignitates. Archiepiſcopus autem annuit dignitates precibus poſtulantis.*]

[*β Super hoc autem pars replicavit adverſa, quòd ſi renunciatio vel abjuratio Archidiaconatui non noceret, per hoc tamen eſſet Archidiacono repetendi facultas adempta: ſed Archidiaconus libertates illas ſe non repetere dicebat, cùm eis liberè ſicut priùs, quando iter arripuit veniendi ad Sedem Apoſtolicam, uteretur, & earum poſſeſſione gauderet. Sed & contra hoc iterùm replicabatur; quòd idem Archidiaconus in quadam Eccleſia ſui Archidiaconatûs non per Archiepiſcopum inſtitui poſtulaſſet, ſed talis inſtitutio pertinebat ad ipſum; etſi ipſe tunc ipſarum libertatum poſſeſſione gauderet. ad quod Archiepiſcopus ipſe reſpondit, quòd per Archiepiſcopum non inſtitui ſed confirmari potiùs poſtulavit; licèt quòd ſeipſum inſtitueret, incongruum videretur.*]

¶ PITH. [5] *Norvicen.*] *Norantoniæ.* V. C. addit & magiſtro H. de Gerſt.

VII. IDEM Epiſcopo Trecen. & Archidiac. Pariſienſi. [c. an. 1212. *Româ in Galliam.*]